

הפטרת מבוארת

על-פי המלבי"ם

שתי הלכות ביום

הפטרת פרשת וירא

מלכים ב', פרק ד, פסוקים א - כג

בפרשה זו מובאת אמירת ה' לאברהם 'כעת חיה ולשרה בן', ומפטירים בפרק זה העוסק בענייני הניסים שנעשו על ידי אלישע בן שפט, ואמירתו לאשה השונמית 'כעת חיה את חובקת בן'.

(א) וְאִשָּׁה אַחַת מְנַשֵּׁי בְנֵי הַנְּבִיאִים, ואמרו חז"ל שהיתה זו אשת עובדיה, שהחביא במערה מאה נביאים בזמן שאיזבל אשת אחאב הרגה את כל נביאי ה', ופרנס אותם, צָעָקָה אֶל אֱלִישָׁע לֵאמֹר, עֲבָדָךְ אִישֵׁי מֵת, וְאַתָּה יָדַעְתָּ כִּי עֲבָדָךְ הָיָה יָרָא אֶת ה', כי לצורך פרנסת מאה הנביאים שהחביא לוח כסף מאחאב מלך ישראל, ובנו של אחאב, יהורם, לקח ממנו ריבית, וכיון שלא היה לו לשלם, וְהַנְּשָׂה בָּא לְקַחַת אֶת שְׁנֵי יְלָדָיו לֹו לְעַבְדִּים. (ב) וַיֹּאמֶר אֵלָיָה אֱלִישָׁע, מָה אַעֲשֶׂה לָךְ, והלא ידוע שאין הברכה שורה אלא על דבר הקיים, שיחול בו ריבוי ושפע, ולכן הַגִּידִי לִי מָה יֵשׁ לָךְ בְּבֵית, שעליו תחול הברכה, וְתֹאמְרִי, אֵין לְשִׁפְחָתְךָ כָּל בְּבֵית, כִּי אִם אֶסֹּף שָׁמֶן [וכיון שעובדיה היה מדליק נרות שמן לבני הנביאים, כדי שיוכלו ללמוד תורה בלילה, היה ראוי שיחול הנס על ידי שמן]. (ג) וַיֹּאמֶר לָהּ אֱלִישָׁע, לְכִי שְׂאֲלִי לָךְ [-קחי בהשאלה] כָּלִים מִן הַחוּץ מֵאֵת כָּל שִׁכְנֵיךָ, כָּלִים רַקִּים אֶל תִּמְעִיטִי, כי רצה אלישע שיגמר הנס בפעם אחת, שיהיה לה בבת אחת שפע עצום של שמן שיספיק לשילום החוב ולצורך מחייתה בעתיד. (ד) וּבָאת לְבֵיתְךָ וְסָגַרְתָּ הַדְּלָת בַּעֲדָךְ וּבַעֲדַת בְּנֵיךָ, כדי שלא תחול עין הרע, וכדי שלא יכנס לשם אדם שאינו ראוי, שמפאת רוע מעשיו יקלקל את השפע הניסי, וַיִּצְקֶתָ אֶת אוֹתוֹ מֵעַט שֶׁמֶן שֵׁשׁ לֶךְ, ללא הפסקה בין כלי לכלי, עַל כָּל הַכֵּלִים הָאֵלֶּה - דוקא על הכלים הללו ששאלת משכניך, שהכין אותם אלישע בדבריו לקבלת השפע, וכשתסיימי למלאות כלי אחד אל תזוזי ממקומך למלאות את האחר, אלא להיפך, את תישארי במקומך, וְאֵת הַכֵּלִים הַמְּלֵא תְּסִיעִי, ותביאי במקומו כלי ריק אחר, כיון שהברכה חלה על אותו מקום מדויק שבו תתחיל לשפוך את השמן, ויהפוך הכלי להיות כמעין נובע של שמן, ואם תזוז ממקומה יופסק השפע. ולכן גם אמר לה שתיצוק את השמן ללא הפסקה בין כלי לכלי. (ה) וְתִלְךְ הָאִשָּׁה מֵאֵתוֹ, ותעשה כדבריו, וְתִסָּגֵר הַדְּלָת בַּעֲדָהּ וּבַעֲדַת בְּנֵיהָ, הִם מְנַשִּׁים אֵלָיָה את הכלים, וְהִיא מוֹצֵקֶת. (ו) אִמְנָם הִיא לֹא שֹׁאֵלָה מִסְפִּיק כָּלִים רִיקִים, וְיִהְיֶה כִּמְלֵאת הַכֵּלִים, וְתֹאמְרִי אֶל בְּנֵיהָ, הַגִּישָׁה אֵלַי עוֹד כָּלִי, וַיֹּאמֶר אֵלָיָה אֵין עוֹד כָּלִי, וַיַּעֲמֹד הַשָּׁמֶן בְּתוֹךְ הַכֵּלִי, אִף שֶׁהִיא הַכֵּלִי הַפּוֹךְ כְּדֶרֶךְ הַיִּצְקָה, נשאר השמן עומד בו, כדי שיהיה מוכן להמשך הנס. (ז) וְתִבָּא וְתִגְדַּל לְאִישׁ הָאֱלֹהִים, כי השמן שמילאה בכלים לא הספיק אפילו לשילום החוב, וַיֹּאמֶר לָהּ, לְכִי מְכִרִי אֶת הַשָּׁמֶן וְשִׁלְמִי אֶת נַשְׂיךְ, ובכך הבטיח לה שהשמן שבידה יספיק לחוב, ועל ידי ברכתו התייקר השמן ויכלה למוכרו במחיר גבוה יותר ולשלם בו את החוב, וְאֵת וּבְנֵיךָ תְּחַיֵּי בְּנוֹתֶיךָ, כי ימשיך השפע בכלי השמן, ויזל ממנו שמן תמיד כדי הצורך לפרנסתה ופרנסת בנייה.

(ח) וְיִהְיֶה הַיּוֹם, וַיַּעֲבֵר אֱלִישָׁע אֶל מְקוֹם שִׁמּוֹ שׁוֹנִים, וְשָׁם אִשָּׁה גְדוֹלָה - חשובה ובעלת מעשים טובים, וגם גדולה בעושר, וְתִחַזַּק בּוֹ - הפצירה בו לסור לביתה לֶאֱכָל לֶחֶם, וכיון שאמרו חז"ל שאכילת תלמיד חכם היא כהקרבת קרבנות, וראה אלישע שהיא עושה זאת בכוונה הראויה ובמחשבה טובה, לכן וְיִהְיֶה מִדֵּי עֲבָרוֹ בְּאוֹתָהּ הַעִיר, יִסֹּר שְׁמָהּ לֶאֱכָל לֶחֶם, כדי לזכות אותה במצוה זו. (ט) וְתֹאמְרִי הָאִשָּׁה הַשׁוֹנְמִית אֶל אִישָׁהּ, הֲנִינָה נָא יָדַעְתִּי מִכֶּךָ שֶׁאֱלִישָׁע בֵּא מֵעֲצָמוֹ לֶאֱכֹל אֶצְלֵנוּ [ולא כמו בפעם הראשונה שהוצרכת להפציר בו], כִּי אִישׁ אֱלֹהִים קָדוֹשׁ הוּא, ויודע שכוננתנו לטובה, ולכן הוא עֲבָר עֲלֵינוּ [-עבורינו], תְּמִיד, כדי לזכות אותנו במצוה זו. (י) נַעֲשֶׂה נָא עֲלֵיךְ קִיר קִטְנָה בְּבֵיתֵנוּ, וְנִשְׂמֵים לוֹ שָׁם מִטָּה, וְשִׁלְחָנוּ, וְכִסָּא, וּמְנוֹרָה, ויהיה זה מקום מיוחד להשראת השכינה החופפת על נביא ה', וְהִיא בְּבֵיתֵנוּ, יִסֹּר שְׁמָהּ. (יא) וְיִהְיֶה הַיּוֹם וַיִּבֵּא אֱלִישָׁע שְׁמָהּ, וַיִּסֹּר אֶל הָעֲלִיָּה, וַיִּשְׁכַּב שְׁמָהּ. (יב) וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע אֶל גִּחְזִי נַעֲרוֹ - משמשו, קָרָא לְשׁוֹנְמִית הַזֹּאת. וַיִּקְרָא לָהּ, וַתַּעֲמֹד לְפָנָיו. (יג) כיון שלא רצה אלישע לדבר אל האשה בלשון נוכח, וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלִישָׁע גִּחְזִי, אָמַר נָא אֵלָיָה, הֲנִינָה חֲרַדְתְּ אֵלַינוּ אֶת כָּל הַחֲרָדָה הַזֹּאת, מָה לַעֲשׂוֹת לָךְ כִּהְכַרְתָּ הַטּוֹב, הֲיֵשׁ לְדַבֵּר לָךְ אֶל הַמֶּלֶךְ אוֹ אֶל שָׂר הַצָּבָא. וְתֹאמְרִי, בְּתוֹךְ עַמִּי אֲנִכִּי יִשְׁבֵּת, ואין לי שום צורך בדיבור מיוחד אל השלטונות. (יד) לאחר שיצאה האשה, וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע גִּחְזִי, וְמָה לַעֲשׂוֹת לָהּ, וַיֹּאמֶר גִּחְזִי, אֲבָל בֵּן אֵין לָהּ, כי היא עקרה בטבעה, וְגַם אִישָׁהּ זָקֵן. (טו) וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלִישָׁע, קָרָא לָהּ, וַיִּקְרָא לָהּ, וכיון שראתה בפעם הקודמת שאינו רוצה לדבר עמה ישירות אלא דרך גיחזי, וַתַּעֲמֹד בְּפִתְחָהּ, דרך צניעות. (טז) אִמְנָם כיון שהפעם רצה אלישע לומר לה דבר נבואה, דיבר איתה ישירות, וַיֹּאמֶר לָהּ, לְמוֹעֵד הִזֶּה כָּעַתְּ חַיָּה - בעוד

לתרומות והקדשות: 0765-404-360

אראון 'שתי הלכות ביום' שולח מגוון לימודים בנושאים שונים, ובכמה שפות. מעוניין ללמוד ולהבין את שאר פרקי הנ"ך? הצטרף למסלול לימוד 'נ"ך מבואר' של אראון 'שתי הלכות ביום', ותקבל פרקי נ"ך מבוארים, בכל בוקר ישירות לתיבת הדוא"ל שלך! להצטרפות לאחד או יותר ממסלולי הלימוד בדוא"ל: office@2halachot.org

שנה מרגע זה [שהרגע הזה נקרא 'עת חיה', כי העבר כבר מת והעתיד עדיין לא בא] **את חבֵקֶת בן. ותאמר, אל אֲדַנִי אִישׁ הָאֱלֹהִים, אל תִּכְזֹב בְּשִׁפְחָתְךָ - אל תבטיח לי דבר שיהיה רק לזמן קצר ולא יתקיים, כי מכך שלא אמר לה שיהיה לה בן, אלא לשון 'את חובקת בן', הבינה שקיומו יהיה לזמן קצר ולא יאריך ימים. (יז) ותהר האִשָּׁה השונמית, ותלֵד בן למוֹעֵד הַזֶּה כְּעַת חַיָּה, ולא היה הנס על ידי תפילה, אלא אֲשֶׁר דָּבַר אֱלֹהִים אֲלֵיָּשָׁע, כי הצדיק גוזר והקב"ה מקיים. (יח) ויגִדֵל הַיֶּלֶד, ויהי היום ויצא אל אֲבִיו אֶל הַקְּצָרִים. (יט) ויאמר אל אֲבִיו, ראשי ראשי, וכפל את דבריו להורות על עוצם הכאב, ויאמר האב אל הַנְּעָר עמו, שָׂאֵהוּ אֶל אִמּוֹ. (כ) וישָׂאֵהוּ, ויבִיאֵהוּ אֶל אִמּוֹ, וישָׁב על בְּרִכְיָהּ עַד הַצְּהָרִים, ויָמַת. (כא) ותעל האשה השונמית, ותשָׁכְבְּהוּ עַל מִטַּת אִישׁ הָאֱלֹהִים, ותִּסְגַּר את הדלת בְּעֵדוֹ, ותִּצָּא. (כב) ותקרא אל אִישָׁהּ, ותאמר, שְׁלַחַה נָא לִי אֶחָד מִן הַנְּעָרִים, וְאַחַת הָאֲתָנוֹת, וְאֶרְוֶהָ עַד אִישׁ הָאֱלֹהִים, וְאֶשׁוּבָה. (כג) ויאמר מִדּוּעַ אֶת הַלֵּכֶת אֵלָיו הַיּוֹם, והרי לא חָדַשׁ - אין זה ראש חדש היום, ולא שָׁבַת, כי היתה דרכם ללכת אל הנביא בראשי חודשים ובשבתות, ללמוד דרכי ה', ולקבל שפע ברכה וקדושה. ותאמר, שְׁלוֹם - אין דבר רע בכך שאלך אל הנביא כעת, ולא רצתה לגלות את הדבר אפילו לבעלה, כיון שמוטב שייעשה הנס בצניעה (מצודות דוד). (כד) ותחבש הָאֲתָנוֹן, ומתוך מרירות ליבה מיהרה ללכת ברגל, ותאמר אל נַעֲרָהּ, נְהַג את האתון וְלֵךְ, אל תַּעֲצֹר לִי את האתון לְרַכֵּב, פִּי אִם אֲמַרְתִּי לָךְ, אמנם לא אמרה לו לעצור, אלא הלכה רגלי עד מקום הנביא בהר הכרמל. (כה) ותלֵךְ וּתְבֹא אֶל אִישׁ הָאֱלֹהִים, אֶל הַר הַכְּרִמֶּל, ויהי כְּרָאוֹת אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶתָּה מִנְּגִד, ויאמר אל גִּיחִזִּי נַעֲרוֹ בתמיהה, הֲנִה הַשּׁוֹנְמִית הַלְזָה הגיעה בזמן שאינו מעותד לכך, ובודאי אירע דבר שמחמתו הגיעה. (כו) עֲתָה רוּץ נָא לְקָרְאָתָהּ, וְאָמַר לָהּ - שאל אותה, הַשְּׁלוֹם לָךְ, הַשְּׁלוֹם לְאִישֶׁךָ, הַשְּׁלוֹם לְיָלֶדְךָ. ותאמר, שְׁלוֹם, כי לא רצתה לפתוח פיה לרעה (רלב"ג). (כז) וּתְבֹא אֶל אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל הַהָר, ותחַזֵּק בְּרַגְלָיו, לרמוז לו שלא תניח לו עד שילך איתה להחיות את הנער, ויגִשׁ גִּיחִזִּי לְהַדְפָּה מפני כבוד הנביא, ויאמר לו אִישׁ הָאֱלֹהִים, הֲרַפָּה לָהּ - הנח לה, פִּי נִפְשָׁה מְרָה לָהּ, וגם אלישע נזהר שלא להזכיר לשון מיתה על הילד, וה' הַעֲלִים מִמֶּנִּי את הדבר עד עתה, וְלֹא הִגִּיד לִי, וזה סימן שלא בא הדבר בדרך עונש, כי אם כן היה ה' מגלה את הדבר לנביא קודם לכן, כדי שיעורר רחמים. (כח) ותאמר האשה אל אלישע, הַשְּׂאֲלָתִי - וכי שאלתי וביקשתי בן מֵאֵת אֲדֹנָי, שאם הייתי מבקשת יותר מידי היית יכול לומר שדחית אותי בדברים כדי שאפסיק להפציר, וכיון שהבטחת לי מעצמך את הבן, ראוי שיהיה זה בר קיימא, ועוד, הֲלֹא אֲמַרְתִּי מתחילה לא תִּשְׁלַח אֹתִי, שלא תתן לי בן שיחיה רק לזמן קצר. (כט) באותה שעה היה אלישע סבור שלא מת הילד לגמרי, אלא רק התעלף כדרך החולים, ויאמר לגִּיחִזִּי משרתו, חַגֵּר מִתְנַיֵּךְ כדי להלך בזריזות ומהירות (רד"ק), וְקַח מִשְׁעֲנֵתִי בְיָדְךָ, וְלֵךְ, פִּי תִמְצָא אִישׁ לֹא תִבְרַכְנוּ, וכי יִבְרַכְךָ אִישׁ לֹא תַעֲנֶנּוּ, כדי שלא ייפסק הכח שנתן לו אלישע ברפואת הילד, וְשָׁמַת מִשְׁעֲנֵתִי עַל פְּנֵי הַנְּעָר. (ל) ותאמר אִם הַנְּעָר לֹא אֲלִישַׁע, חִי ה' וְחִי נִפְשָׁךְ אִם אֶעֱזָבְךָ, ויָקָם אֲלִישַׁע ויָלֶךְ גַּם הוּא אַחֲרָיָהּ, אל ביתם. (לא) וְגִחִזִּי עָבַר לִפְנֵיהֶם, ולא עשה כפי שצוהו אלישע, אלא הרבה בדברים עם כל עובר ושב, ויָשָׁם אֶת הַמִּשְׁעֲנֵת עַל פְּנֵי הַנְּעָר, וכיון שעבר על דברי הנביא לא הועילו מעשיו, ואִין קוֹל וְאִין קֶשֶׁב, וישָׁב לְקָרְאָתוֹ, ויָגֵד לוֹ לֵאמֹר, לֹא הִקִּיצַי הַנְּעָר, כי היו סבורים באותה שעה שאין זה אלא עלפון, ולכן אמר שלא הקיץ מעלפונו. (לב) ויבא אֲלֵיָּשָׁע הַבֵּיתָהּ, והִנֵּה רָאָה באותה שעה שֶׁהַנְּעָר מֵת ממש, ולא שמת עתה, אלא היה מת כבר בשעה שהיה מִשְׁכָּב עַל מִטָּתוֹ על ידי אמו. (לג) ויבא אלישע, ויִסְגַּר הַדְּלֶת בְּעַד שְׁנֵיהֶם - בעדו ובעד הילד, ויִתְפַּלֵּל אֶל ה', כי אף שאת כל הניסים שעשה עד עתה עשה אלישע ללא תפילה, בכח נבואתו, הרי להחזיר נשמה לגוף מת אין שום נברא יכול לעשות, אלא רק הקדוש ברוך הוא, ולכן ביקש מה' שיעשה כן להחזיר את נשמת הילד לגופו. (לד) ויעל אלישע על המטה, וישָׁכַב עַל הַיֶּלֶד כדי לחמם את גופו ולהכינו לקראת החזרת הנשמה לגופו, ויָשָׁם פִּיו עַל פִּיו, לתת בו רוח מרוחו של אלישע, וְעִינָיו עַל עִינָיו כדי להשפיע עליו את הרגשת החושים, וְכַפְּיוֹ עַל כַּפְּיוֹ כדי להכין את הנפש הטבעית שתתגלה על כל הגוף, ותהיה מוכנה לקבל את הנשמה מאת ה', ויִגְהַר עָלָיו - השתטח על הילד, ויָחַם בְּשׂוֹר הַיֶּלֶד, ועל ידי כל ההכנות הללו היה גוף הילד מוכן לקבלת הנשמה, והיה מוכן לנס [וכאן הוא מכוּנה 'ילד', כי היה זה כאילו נולד מחדש]. (לה) וישָׁב אֲלִישַׁע להתפלל לה', ומתוך מחשבותיו וכוונתו היו רגליו מוליכות אותו (רלב"ג), ויָלֶךְ בְּבֵית אַחַת הַנָּה וְאַחַת הַנָּה, ויעל, ויִגְהַר עָלָיו, ויִזְוַר [-התעטש] הַנְּעָר עַד שֶׁבַע פְּעָמִים, ואז הושלם הנס ושבה אליו נשמתו, ויִפְקַח הַנְּעָר אֶת עֵינָיו. (לו) ויקרא אלישע אֶל גִּיחִזִּי, ויאמר, קְרָא אֶל הַשּׁוֹנְמִית הַזֹּאת, ויקראָהּ וּתְבֹא אֵלָיו, ויאמר לה אלישע שְׂאֵי בְנֶךָ. (לז) וּתְבֹא, ותפל על רַגְלָיו, ותִּשְׁתַּחוּ אַרְצָהּ, ותִּשָּׂא אֶת בְּנָהּ וּתִצָּא:**

לתרומות והקדשות: 0765-404-360

